

kot posledica izpremenjenih državnih in gospodarskih razmer.

Ne rečem, da je vsak njegov odlok ničvreden — toda stiliziran je prevečkrat marsikateri tako — da a priori odbija.

Gospodje — brez naše duhovne obnove brez prerodenja, ki na mora temeljiti v vzgoji od detinstva navzgor, ne bo vse skupaj nič. Škoda črnila in papirja Grešnike kaznuje drugim na priznanašite s podobnimi birokratskimi pisarniškimi izdelki.

Zakaj na se ne spomni sv. Birokracija dravinje. Zakaj ne naše vrašanja cen — naivnejših živih in življenja.

Kako je to mogoče da so industrijski izdelki istih inozemskih tovarov v dveh sosednjih državah tako različni v cenah da se izplača plačati vizirne in vožnje in se le enkrat obležiti. Bog ne daj, če me sliši carinarsko uho.

Čemu se sv. Birokracija ne pobriga za dolžne nam razlike. O svojih dolžnostih smo že dovolj slišali — naj nam pove kaj o pravicah, ki nam gredo po ustavi.

Kam so izginile upraviteljske in ravnateljske naloge?

Kje so nagrade za honorarne — za prekomerne ure?

Kje tiči vzrok nepoznih nakazil po višic.

Kdo zadržuje unokojencem pokojnine?

Čemu so izšli Uslužbeni listi, čemu so osebne nobisnice?

Kdo je stihal usodni ukrep, da moramo vložiti prošnjo za posmrtno izdati točno datum svoje smrti!

Tukaj — podrežaj g. naš patron. Tu zastavi ves svoj vpliv, da ne bo kaka gospica morala za eno uro odsotnosti vlagati kolekovano prošnjo na predstojni urad.

Sicer so redki taki uradi a dobe se Tvoji častilci, ki dobesedno izvajajo Tvoje odredbe o tem.

Dovoli. Ohladila se mi je jeza nate, o veliki naš zaščitnik — coklia vsemu napredku.

Kadar pomočiš pero v tintnik, da napišeš nov odlok, premisli če je nujno potreben in spomni se, koliko odlokov nastane iz Tvoje enega, koliko gre papirja in koliko se porabi človeške energije, ki bi se dala n'odneje izrabiti.

V litanije Vseh svetnikov na vložimo učitelji in uradniki še eno prošnjo:

Sv. Birokracija reši nas o Gospod!

A. M.

Poštovani drugovi i drugarice!

Na zagrebačkom centralnom groblju sahranjen je god. 1892. prvak i vod hrvatskoga učiteljstva Ivan Filipović. Rodaci pokojnikovi postavili su na njegov grob čedan spomenik, koji je danas gotovo uništen. Kako nema nikoga od pokojnikova roda, tko bi spomenik obnovio te se valja bojati, da će uskoro nestati svake vidljive oznake, gdje je veliki naš vod sahranjen, ne će se znati, gdje je mjesto koje je i danas jednako časno nese sva kome hrvatskom, već i svakom srpskom i slovenskom učitelju.

To svakako ne bi smieli dopustiti oni učitelji Hrvati i Srbi, kojima je pokojni Ivan Filipović u najtežim danima njihova rada, u najkruciji borbi za narodno održanje, bio duševni vod, koje je on nesamo pozivao u bratsku slovu i u zajednički rad za boljitak narodne škole i našega naroda, već ih je spremao svojim radom i za novo doba, koje je eto nastupilo, i u kojem su oni udruženi u jednoj narodnoj državi s braćom i drugovima istih osjećaja i istih težnja na slavenskom jugu. Sve institucije, što ih je pokojni Ivan Filipović osnovao, imale su svrhu, da služe jačanju staleške i narodne svijesti svega onoga učiteljstva, koje se oko njega sabiralo i da ga vode u njegovu radu za prosvjetu i ujedinjenje naroda. To učiteljstvo valja da ovom prilikom dokaže, koliko poštiva i koliko mu je častna uspomena na njegova vođa i preporoditelja, pa da u tom spoznanju poradi oko toga, kako će vidljivim znakom svoju zahvalnost i svoj duboki pijetet i pred svojim nasljednicima pokazati.

Zato »Hrv. pedagoško - književni zbor« kao prva i najstarija institucija, što ju je pokojni Ivan Filipović osnovao, koja najvažnije čuva neokaljanu uspomenu na svoga velikog osnivača i u njegovu

Predsjednik:

Josio Kirin v. r.

Tajnik:

Josio Škavić v. r.

„Prosvetni Glasnik“.

Ministrstvo prosvete izdala kot službeni organ »Prosvetni glasnik«, katerega morajo po odloku ministrstva prosvete naročiti vse šole in ki stane letno 120 Din. Odlok ministrstva prosvete, ki je ustavil »Osnovno Nastavo« je sicer obljubil, da bo »Prosvetni glasnik« brezplačno prejemala vsaka šola, toda prišlo je drugače.

Bodi kakor bodi. »Prosvetni glasnik« prihaja in krajni šolski sveti ga morajo plačati. Zato mislim, da je kritika lista katerega plačamo, dovoljena!

Dosedaj je izšlo 8 števk. Oglejmo si n. pr. vsebino 7. številke. »Odloki in razpisi« zavzema 15 strani. »Lične vesti« 21. »Oglasi, izpravke« 2 strani, 2 strani pa sta prazni. Približno enaka je vsebina vseh zvezkov. V 3. in 4. številki na pr. odpade na »Lične vesti« kar 46 strani.

Večina prostora v »Prosvetnem glasniku« je namenjena torej personalnim zadevam in ravno to je, česar se ne more odobravati, posebnost v sedanjem času, ko je treba na vseh koncih štediti. Rad bi vedel, koga zanima, kdo je bil unokojen v Skopju, kdo je bil nameščen v kakem zakotnem kraju Črne

govu duhu provodi po njemu odrejeni zadatak, ovim moli sve narodno učiteljstvo da dokaže, koliko mu je uspomena na Ivana Filipovića sveta, pa da pridonese svoj dio, kako bi se nad grobom prvaka našega učiteljstva mogao što prije podići novi i dostoini spomenik. Teška su doduše vremena, gdje učiteljstvo treba da s velikim oprezom radi oko oskrbe svojih porodica, ali kao što sav rad Ivana Filipovića tako i uspomena na njega pripada, svima nama, pa zato nam ta žrtva ne smije biti teška. Što pridonosimo za njegovu uspomenu, te pridonosimo za sebe.

Drugovi, braćo! učinimo što možemo. Naše dielo bit će lijepo primljeno od sve naše javnosti: bit će jedan dokaz naše snage i sposobnosti kao i našega pijeteta za naše ljude, pa će služiti na ponos cijelome staležu.

Pokažimo ovom prilikom svi, da u nama imade snage i osjećaja, da u nama imade volje, da u svojem radu slijedimo svoga velikog vođa! U našim učiteljskim skupštinama a i svakom drugom prilikom siećajmo se ove naše dužnosti, da smo sigurni, da će u najskorije vrijeme naša zamisao biti realizovana.

Novac (prinosi) za izradnju spomenika molimo da se šalje »Hrv. pedagoško-književnom zboru« na ruke blagajnika Antuna Tumkla u Zagrebu. Prinosnici i prinosi bit će objavljeni na omotu pedagoške revije »Napredak«.

Molimo drugove i drugarice, koji rade u upravnim odborima učiteljskih društava, da objave članovima ovu molbu.

Iz sjednice upravna odbora »Hrv. pedagoško-književnog zbora«. U Zagrebu, dne 5. lipnja 1926.

Splošne vesti.

ZA DOSTOJEN TON KRITIKE!

Pravilno je stališče našega stanovskega glasila, da se ne spušča v brezplodne polemike z onimi, ki im ni za stvar ampak, ki v svojem užaljenem samoljublju iščejo in stikajo, kje bi našli kako porreško na naši strani in bi gotovo bili veseli vsakega neuspeha, ki bi ga doživelo sedanje vodstvo poverjeništvu: da bi ga porabili v svoje namene.

Ignoriranje napadov na mora najti svoje meje tam, kjer bi dal molk pogum k nadaljnjim napadom in podtikavanjem. Sai je metoda prozorna. Ker ne morejo verjeti, da se je naš stanovski pokret izvršil z notranjo nujnostjo, smatrajo v svoji zaslepljenosti, da je ta pokret delo dveh treh tovarišev, ki jih vodijo seveda »sebični namibi«. Treba je torej udariti na teh tovariših in jih moralno diskvalificirati pred učitelstvom! Najprej so se spravili nad Dimnika, zdaj je menda prišel na vrsto tov. Mencin.

Z neverjetno drznostjo podtikačijo njegovemu referatu na celiski skupščini namene, ki jih ne bi mogli zaslediti v niem nafrkritejši poslušalec.

Tov. Mencinu se očita, da je na skupščini v Celju proglasil nacionalizem za preživel in da je slavil socializem. Očita pa se tov. Mencinu tudi nepatriotično mišljenje.

Prepričan sem, da se bo tov. Mencin sam branil in da bo poiskal resnico in dobil zadoščenje na ta ali oni način, vendar ne morem molčati, ko se gazi čast moža katerega delovanje v narodni in stanovski smeri opazuje in občudujem že izraza časa mojih ljudskošolskih let — saj sem doma iz njegovega rodnega kraja. Trdno sem prepričan, da bodo ti črni napadi naleteli na ogorčenje vseh tovariših, ki res poznajo Mencinovo delovanje, pa naj bo to iz zadnjih ali iz prejšnjih let.

Osvetna večna celiska skupščine je z največjo pozornostjo sledila Mencinovu izjavljanju in jim navdušeno pritrjevala.

Najizrazitejši protideklaraši da celo možje ki so voditelji protideklaraškega gibanja, so izjavljali pred celim zborom da se popolnoma strinjajo z Mencinovimi izjavami.

Vprašam: Ali so vsi ti, torej cela skupščina s protideklaraši vred s tolikim aplavzom odobraval slavo svojeve socializma in pobijanju naš svetlejših točk naše ustave? Tega pač nihče ne bo trdil! Pač pa mora vsak tovariš, ki je bil poslušal Mencinova izjavljanja, priti do zaključka da je treba neverjetno velike drznosti če se boče javnost pred vsem na lastne tovariše bitati s takimi podtikavanji in sumničenji kakršne so naperili proti tovarišu Mencinu.

Pa bodi, da Mencinovo poimovanje nacionalizma ni povsem naše, priznati moramo vseeno, da se je tov. Mencin poglubil v našo nacionalno idejo kakor doslej malo kdo, in da skuša ravno s stališča te ideje kot ideje vodnice rešiti vsa pereča naša vprašanja, med temi tudi socialna. V to nacionalno idejo na se je treba tako poglubit, da ne bomo poleg nje rabili nobene druge ideje-vodilnice, ampak da bo ta hkrati tudi demokratična, napredna in socialna.

Kdor pozna Mencinovo preteklost, si tega drugače itak misliti ne more.

Še eno: Tov. Mencin je član našega (mežiškega) društva in na naše društvo se s čisto prozornim namenom kaže, kot na nekako »nezdo revolucionarcev« Ugotoviti moram, da je v našem društvu ravno radikalni (socialistični) element številčno najšibkejši zastopan, saj sta v našem društvu samo dva socialista (Dobershek in Moderndorfer).

Predsednik našega društva pa je organiziran v SDS, dočim je, kar je značilno, predsednik radovljiškega društva, ki je edino izstopilo, kolikor mi je znano organiziran socialist — kar na ne velja za očetek!

Kar se pa tiče narodnega in državnega edinstva, moram pribiti, da so mu oni, ki ga klasificirajo na formalistično dlakocenski način, na mojem mnenju več škodovali nego koristili.

Sejanje sovraštva, podtikavanja ter osebni napadi, to vse mi še bilo in tudi nikoli ne bo v korist idej edinstva. Jaz sicer nisem jurist, trdim na mirno, da nas bo združilo in spojilo v eden edinstven narod, kar je tudi, moj ideal, je faktično bratstvo, tudi do tistega, ki še dvomi o edinstvu v naši organizaciji

pa predvsem resnično, iskreno in dosledno tovarišstvo. To bratstvo in tovarišstvo naj bo trajno in ne samo od danes do jutri, kakor bi pač kazalo trenutno razpoloženje.

H koncu moram še ugotoviti, da smo se v boju za deklaracijo ves čas ogibali osebnih napadov. Vse smo obravnavali le iz načelnega stališča, sami pa smo morali prenašati marsikaka napolcevanja, sumničanja in podtikavanja sebičnih namenov. Ako smo dosedaj molčali, naj nihče ne sklepa, da bomo še nadalje vse mirno prenašali.

Rečem samo: Kdor se s takim orožjem bori, je moralno bitko že definitivno izgubil.

Janko Gačnik, Guštani.

— Delo za šolski zakon. Komisija, ki ima nalogo sestaviti na podlagi osnutkov zakon o osnovnih šolah je izdala do 14. t. m. 120 členov zakona. Radi smrti g. Pašića je bilo delo prekinjeno, a sedaj se zopet nadaljuje. V komisiji so pomočnik ministrstva prosvete g. Dragomir Obradović, načelnik Oliša Elezović, referenti ministrstva, a od strani Učiteljskega Udruženja: g. Mih. Stanović, Josip Škavić, Milan Popović in Pavle Ferić.

— Nov učni načrt. Izvršni odbor UJU izdeluje na željo ministrstva prosvete nov učni načrt, ki bo poslan tudi glavnemu prosvetnemu svetu. Ožji odbor UJU, v katerem sodelujejo tudi trije znani pedagogi je načrt pretresal in ga v glavnem izdelal. Sedaj se izdeluje načrt v podrobnostih.

— Seveda, šola je kriva. Iz poročil raznih zborovani razvidim, da se številno hlevnikov za novo šolo hitro množi. Le-ti stopajo na plan, pred tovariše, pred roditelje šolske dece. Iz konservativnih razlogov je treba nobiliti razne predsodke. Najbolje se širijo očitania da se otroci v šoli samo igrajo, srehajajo, posebno pa, da je ta šola kriva, da se otroci ničesar pozitivnega ne nauče. Kakor mi nas takto »tudi v nekaterih krajih Nemčije. To je napotilo tovariša Jurija Müncha, da je sestavil in izdal knjigo z naslovom: »Natürlich ist die Schule schuld«. Dürr-sche Verlag Leipzig. Knjiga je namenjena staršem. Tu naideš velevažne praktične razprave glede »stare« in »nove« šole. Avtor ti obdeluje isto učno snov z vidika »stare« in »nove« načina. Izjavljam: najasniše s tipičnimi slikami. Posebno za elementarni razred našdes tu veliko učne snovi mordaiev in nasvetov. Cena knjige mi ni znana, ker sem jaz prejel en eksemplar brezplačno. Naibže se oblike cena okrog 2 Mk. Kdor jo želi naročiti, naj mi tekom 10 dni javi, da jaz več knjig istočasno naročim in potem razpošlim. Nikdo naj ne zamudi prilike.

Leo Pibovec, Jesenice.

— Žalostne razmere na državnih šolah v Prekmurju. Ponovno smo opozarjali merodajne faktorje na žalostne nedostatke na državnih šolah a vse zaman. Šole še sedaj, ko ide proračunsko leto h kraju, niso dobile za gradbena dela niti bare. Nekatere šole so v tako desolatnem stanju, da je v njih nauk nemogoč. Mnogo učiteljev(ic) je že zhočelo. Žalosten primer nam rudi šola v Ženavlah. Šolski upravitelj je bil vovklcan k vojakom, obh učitelici sta zhočeli (šola ima toliko šip nobitih, da je vsako kurjenje brezuspešno). Okoli 180 otrok pa je brez nouka. Prosili so za pomoč šolski upravitelj, sreski porlavari, veliki župan a vse moledovanje je brezuspešno. Beograd je o'uh.

— Odlikovanje. Pretekli teden je bilo izročeno odlikovanje red Sv. Save V. vrste šolskemu upravitelju v Ormožu z. Ado'fu Rosini, predsedniku ormoškega učiteljskega društva. Tov. Rosina je tudi predsednik nadzorstva Okrajne posojilnice, bil je predsednik Ciril-Methodove podružnice. Oh ustanovitvi meščanske šole v Ormožu je postal tam učitelj, kjer je deloval štiri leta, dokler ni prišel za upravitelja na osnovno šolo. Urednemu tovarišu naše čestitke!

— Odlikovanje tov. šolskega upravitelja A. Hrena v Studencih pri Mariboru se je izvršilo na kraljev rojstni dan 17. t. m. zelo slovesno. Sreski nadzornik tov. Koronec je zaslužnemu tovarišu pripel red Sv. Save, povdajal je njegovo dolgoletno uspešno delovanje za narod in domovino. Navzoči zastopniki šole, občine in Sokola (pri katerem je večletni starosta), so mu v navzočnosti dece obeh šol prisrčno čestitali. V ta namen prirejena šolska slavnost je izborna uspela. Tovariši in prijatelji Hrenovi so se udeležili hanketa »krajne« šolskega sveta —

(Dalje prih.)